

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 17 czerwca 2013 r.

**Sąd Rejonowy w Augustowie I Wydział Cywilny
w składzie następującym:**

Przewodniczący: SSR Małgorzata Joanna Kisiel

Protokolant: sekr. Sądowy Magdalena Haraburda

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2013 r. w Augustowie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...)

przeciwko (...)

o zapłatę

- I. Zasądza od pozwanego (...) na rzecz powoda (...) kwotę 2.000 zł (dwa tysiące złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 07.02.2013r. do dnia zapłaty.**
- II. Oddala powództwo w pozostałym zakresie.**
- III. Znosi wzajemnie koszty procesu między stronami.**

Uzasadnienie

Powód (...) w pozwie skierowanym przeciwko pozwanym (...) i (...) domagał się zasądzenia kwoty 2.400 z ustawowymi odsetkami od wskazanych kwot i dat oraz zasądzenia zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazał, że w przedłużającej się sprawie sygn. akt III RC 109/12 tut. Sądu, z powodu wniesienia apelacji do Sądu Okręgowego w Suwałkach przez (...) uiszczał on na jego rzecz alimenty w wyznaczonej kwocie i terminie. Z uwagi na nadpłatę żąda obecnie zwrotu nadpłaconych w tym zakresie alimentów (k. 2-3 akt).

Pozwana (...) wносиła o oddalenie powództwa w całości na koszt powoda. W uzasadnieniu podniosła, iż syn (...) jest pełnoletni i tylko on może być wskazany jako pozwany w tej sprawie. Pozwana podnosiła, iż kwoty uiszczone na rzecz syna (...) tytułem alimentów zostały przeznaczone na jego utrzymanie, wobec czego nikt z pozwanych nie przysporzył sobie majątku kosztem powoda (k. 34-37 akt).

Pozwany (...) wносиł o oddalenie powództwa w całości na koszt powoda. W uzasadnieniu podnosił, że pieniądze otrzymane od ojca tytułem alimentów przeznaczył na naukę, nie doszło wobec tego do bezpodstawnego wzbogacenia się jego kosztem ojca – powoda (k. 38-41 akt).

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

W sprawie Sądu Rejonowego w Augustowie sygn. akt III RC 109/12 z powództwa (...) przeciwko (...) o ustalenie ustania obowiązku alimentacyjnego zapadł w dniu 7 listopada 2012 r. wyrok ustalający, że obowiązek alimentacyjny nałożony na powoda (...) wyrokiem Sądu Rejonowego w Augustowie z dnia 05.02.2008r. w sprawie III RC 172/07 na rzecz pozwanego (...) w kwotach po 400 zł miesięcznie ustał z dniem 06.08.2012 r. (k. 70 akt III RC 109/12 tut. Sądu). Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 06.02.2013r.

Bezspornym w sprawie było, że powód (...) do daty uprawomocnienia się wyroku w sprawie o ustalenie ustania obowiązku alimentacyjnego uiszczał na rzecz syna (...) alimenty w kwotach 400 zł miesięcznie. Ostatniej wpłaty (...) dokonał w miesiącu styczniu 2013r. – bezsporne.

Powód (...) podnosił, iż obecnie pozostaje w złej sytuacji materialnej, w zeszłym roku zmarła jego konkubina, obecnie na jego utrzymaniu pozostaje ich 9-letni

syn, pracuje „na telefon” osiągając dochód około 300-400 zł miesięcznie, oprócz tego wraz z synem utrzymują się z renty rodzinnej po matce małoletniego syna w kwocie 1071 zł miesięcznie. Wobec powyższego podnosił, że kwota nadpłaconych alimentów jest mu potrzebna i niezbędna do zapewnienia środków utrzymania na swoją i małoletniego syna rzecz (k. 12-13, 56 akt).

Pozwani (...) i (...) prezentowali zbieżne stanowisko, podnosząc, że kwoty alimentów, które otrzymał pozwany (...) od ojca – powoda zostały przeznaczone na jego utrzymanie, w tym przede wszystkim koszt nauki, w tym dojazdów na zjazdy studiów zaocznych, opłaty za noclegi w Domu Studenckim w Warszawie (k. 42-47, 55,62 akt).

Zgodnie z treścią przepisu art. 410 § 1 kc przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Według § 2 kc świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Według przepisu art. 411 kc nie można żądać zwrotu świadczenia:

- 1) jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej;
- 2) jeżeli spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współżycia społecznego;
- 3) ⁽¹⁷⁵⁾ jeżeli świadczenie zostało spełnione w celu zadośćuczynienia przedawnionemu roszczeniu;
- 4) jeżeli świadczenie zostało spełnione, zanim wierzytelność stała się wymagalna.

Podnieść należy, że uzyskanie nienależnego świadczenia wypełnia przesłankę powstania wzbogacenia, a spełnienie tego świadczenia przesłankę zubożenia. Z chwilą spełnienia świadczenia nienależnego powstaje roszczenie kondykcyjne, którego treścią jest obowiązek dokonania czynności faktycznej lub prawnej, stanowiącej świadczenie przeciwne do spełnionego (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24.01.2013r. V ACa 678/12 *LEX* nr 1282592).

Niewątpliwie roszczenie powoda o zwrot kwot uiszczonych na rzecz syna tytułem alimentów wobec nieprawomocnego wyroku ustalającego ustanie obowiązku alimentacyjnego w sprawie niniejszej wypełnia przesłanki żądania zwrotu świadczenia nienależnego. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2005 r. IV CK 24/05 LEX 311333, który to pogląd Sąd w pełni podziela: „Odpadnięcie podstawy prawnej świadczenia (*condictio causa finita*), o której mowa w art. 410 § 2 k.c., zachodzi w sytuacji, gdy w chwili świadczenia jego prawna podstawa istniała, natomiast już po spełnieniu odpadła. Jest tak w przypadku egzekwowania świadczenia zasądzonego nieprawomocnym lecz wykonalnym wyrokiem, jeżeli w sprawie doszło następnie do oddalenia powództwa.”.

Rozważenia w niniejszej sprawie wymagało, czy roszczenie o zwrot świadczenia nienależnego nie wypełniało przesłanki spełnienia świadczenia czyniącego zadość zasadom współżycia społecznego. Bowiem w przypadku świadczenia nienależnego nie zachodzi potrzeba ustalenia, czy wzbogaciło ono odbiorcę. W unormowaniu tym (art. 410 § 1 kc) ustawodawca przesądził bowiem, że świadczenie nienależne jest źródłem świadczenia zwrotnego (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9.08.2012 r. V CSK 372/11).

Sąd uznał, iż w przedmiotowej sprawie nie zachodzi przypadek spełnienia świadczenia czyniącego zadość zasadom współżycia społecznego. Mieć tu należy na względzie, iż (...) już w sierpniu 2012 r. (k. 12 akt III RC 109/12 tut.Sądu) wobec doręczenia mu odpisu pozwu w sprawie III RC 109/12 musiał się liczyć z ewentualnością uwzględnienia roszczenia przez Sąd, a co za tym idzie z koniecznością zwrotu świadczeń alimentacyjnych uiszczanych przez ojca w tym okresie, aż do daty uprawomocnienia się wyroku tut. Sądu znoszącego obowiązek alimentacyjny z dniem 06.08.2012r. Z treści uzasadnienia Sądu Rodzinnego (k.72-73 akt III RC 109/12) wynika, że podstawą orzeczenia o uchyleniu obowiązku alimentacyjnego (...) wobec pełnoletniego syna (...) była różnica w sytuacji stron, (...) miał na datę wyrokowania 21 lat, był zdrowy, posiadał wyuczony zawód w branży gastronomicznej, odbywał staż w Hotelu Warszawa w Augustowie za wynagrodzeniem 953,10 zł brutto miesięcznie, podjął naukę w szkole wyższej, w systemie zaocznym, zaś (...) posiadał na utrzymaniu jeszcze jednego syna w wieku 8 lat, jego konkubina przebywała wówczas w szpitalu, materialna sytuacja (...) była zła, świadczyło o tym objęcie pomocą w

zakresie dożywiania jego małoletniego syna. Obecnie sytuacja stron nie zmieniła się, z tym że zmarła konkubina (...) i obecnie wychowuje on samotnie małoletniego syna.

Mając powyższe na uwadze Sąd, na podstawie art. 410 § 2 kc, orzekł jak w pkt I wyroku.

Powództwo odnośnie (...) zostało oddalone ponad kwotę 2.000 zł, bowiem powód nie udowodnił i nie przedstawił wyliczenia w jakim zakresie, co do kwoty roszczenia zwrotnego za miesiąc sierpień 2012 r., zobowiązany był on do uiszczenia na rzecz pozwanego (...) alimentów. Orzeczenie Sądu Rodzinnego bowiem znosiło obowiązek alimentacyjny z dniem 06.08.2012r., zaś (...) zobowiązany był do uiszczania kwot renty alimentacyjnej do 15-tego dnia każdego miesiąca. Na względzie mieć tu należy podstawową regułę procesu cywilnego o rozkładzie ciężaru dowodu, bowiem w myśl art. 6 kc, ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Zgodnie z zasadą kontradyktoryjności, ciężar dowodu spoczywa na stronach postępowania cywilnego. To one, a nie sąd są wyłącznym dysponentem toczącego się postępowania i one wreszcie ponoszą odpowiedzialność za jego wynik (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 17 grudnia 1996 r., I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 6-7, poz. 76 z glosą A. Zielińskiego, Palestra 1998, z. 1-2, s. 204; wyrok SN z dnia 7 marca 1997 r., II CKN 70/96, OSNC 1997, nr 8, poz. 113, wyrok SN z dnia 7 października 1998 r., II UKN 244/98, OSNAPiUS 1999, nr 20, poz. 662).

Przywołać należy również wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 27 maja 2008 r. sygn. ACa 175/08 Lex nr 465069, który wskazuje, iż obowiązująca w procesie cywilnym zasada kontradyktoryjności (art. 3 k.p.c. i art. 232 k.p.c.) nie obliguje sądu do bezwzględnego poszukiwania prawdy obiektywnej. Wedle wymienionych przepisów, ciężar dostarczenia w postępowaniu sądowym materiału procesowego spoczywa, zasadniczo na stronach, a sąd utracił prawo prowadzenia dochodzenia w celu ustalenia dowodów koniecznych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Art. 232 kpc określa, iż strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

Zgodnie z przyjętym w orzecznictwie poglądem (por. wyrok SN z dnia 4 stycznia 2008 r. sygn. I UK 223/07 Lex nr 442836), rozkład ciężaru dowodów (art. 6 k.c.) ma w postępowaniu cywilnym znaczenie wówczas, gdy istotne fakty nie zostaną

udowodnione. Wówczas konsekwencje procesowe tego ponosi strona, na której dowód spoczywał.

Powództwo odnośnie pozwanej (...) zostało oddalone w całości na podstawie art. 410 § 2 kc. Sąd miał przy tym na względzie fakt, iż bezspornie w okresie objętym pozwem pozwany (...) był pełnoletni i tylko on może odpowiadać za zwrot nadpłaconego na jego rzecz świadczenia alimentacyjnego. Z datą uzyskania przez niego pełnoletności ustało z mocy prawa ustawowe przedstawicielstwo jego matki – pozwanej (...).

O odsetkach orzeczono w oparciu o przepis art. 481 kc, przyjmując, iż obowiązek zwrotu nienależnego świadczenia powstał z dniem uprawomocnienia się wyroku w przedmiocie uchylecia obowiązku alimentacyjnego, w pozostałym zakresie powództwo co do żądania odsetek oddalono.

O kosztach orzeczono w oparciu o przepis art. 100 i 102 kpc, znosząc je wzajemnie między stronami, Sąd nie uznał za zasadne obciążania kosztami, od których powód był zwolniony pozwanego (...), z uwagi na jego sytuację osobistą i materialną.

Sygn. akt I Ca 312/13

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 30 października 2013r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Szostak-Szydłowska